

INNOVATION OF THE CONTENT AND METHODS OF THE PARTY'S IDEOLOGICAL AFFAIR IN UNIVERSITY EDUCATION INSTITUTIONS TODAY

Phan Duy Anh

Ho Chi Minh City University of Technology, Vietnam National University Ho Chi Minh City

Email: phanduyanh@hcmut.edu.vn

Received: 15/9/2024; Reviewed: 27/9/2024; Revised: 06/10/2024; Accepted: 28/10/2024; Released: 20/11/2024

DOI: <https://doi.org/10.54163/nctd/360>

The Party's ideological affair is an activity aimed at developing the Party about intelligence, ideology and politics, contributing to ensuring that the Party is always the vanguard of the working class and the Vietnamese nation, with sufficient leadership capacity for the whole society. In university education institutions - which provide human resources, promote scientific and technological progress, transferring knowledge and new technology, providing entrepreneurial and innovation skills for the country - ideological affair plays an extremely important role. Faced with rapid changes in the domestic and international situation, especially with the transition of a new generation of young people and students (Generation Z), the Party's ideological affair in universities is in urgent need of strong innovation. This article focuses on analyzing the innovation of content and methods of ideological affair of the Party in universities today.

Keywords: *Ideological affair; Communist Party of Vietnam; University education institutions; Method.*

1. Đặt vấn đề

Công tác tư tưởng là bộ phận trọng yếu của công tác xây dựng Đảng, quyết định sinh mệnh của Đảng và sự thành bại của cách mạng. Tăng cường công tác tư tưởng của Đảng trong các cơ sở giáo dục đại học góp phần thống nhất về tư tưởng, hành động cho cán bộ, đảng viên, giảng viên và người học, xây dựng tổ chức Đảng nói riêng và tập thể nhà trường nói chung trở nên vững mạnh về chính trị. Trong phạm vi bài viết này, tác giả tập trung làm rõ tính cấp thiết phải đổi mới nội dung và phương thức công tác tư tưởng của Đảng trong các cơ sở giáo dục đại học hiện nay.

2. Tổng quan nghiên cứu

Đổi mới nội dung và phương thức công tác tư tưởng của Đảng là một chủ đề được nhiều khoa học chính trị, nhà hoạt động chính trị thực tiễn ở Việt Nam và các nước trên thế giới quan tâm nghiên cứu từ nhiều góc độ tiếp cận khác nhau. Ở Việt Nam, có thể kể đến một số công trình tiêu biểu, như: Cuốn sách *Đổi mới và nâng cao chất lượng, hiệu quả của công tác tư tưởng* (Hội, 2002), tác giả đã tập trung phân tích cơ sở lý luận và thực tiễn của việc đổi mới, nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác tư tưởng của Đảng trong bối cảnh những năm cuối thế kỷ XX. Còn bộ sách 2 tập với tựa đề *Nguyên lý công tác tư tưởng* (Hiếu, 2008) đã tập trung phân tích nguyên lý công tác tư tưởng của Đảng trong bối cảnh tình

hình mới những năm đầu thế kỷ XXI. Đặc biệt, gần đây nhất là công trình *Công tác tư tưởng và những vấn đề đặt ra với công tác tư tưởng trong thời kỳ phát triển mới của đất nước* (Quát, 2023) đã hệ thống hóa về công tác tư tưởng; phân tích, đề xuất giải pháp giải quyết một số vấn đề đang đặt ra với công tác tư tưởng trong việc đổi mới tư duy, phương thức công tác tư tưởng... Còn ở Trung Quốc, vấn đề đổi mới công tác tư tưởng của Đảng Cộng sản cũng được quan tâm nghiên cứu và xuất hiện nhiều công trình nổi bật có thể kể đến như: *Bàn về đổi mới công tác tư tưởng thời kỳ mới* (Trung, 2007); *Tìm tòi phương pháp đổi mới công tác tư tưởng trong doanh nghiệp* (Hi, 2009); *Làm thế nào để làm tốt công tác tư tưởng trong thời kỳ mới* (Như, Đông & Biêu, 2008)... Mặc dù, các nghiên cứu, bài viết đã đề cập đến những góc độ khác nhau nhưng các công trình trên đều có quan điểm thống nhất về tầm quan trọng của việc đổi mới công tác tư tưởng của Đảng Cộng sản. Công tác tư tưởng muốn đổi mới, điều quan trọng phải tạo dựng quan niệm mới, phải tăng cường tính thời đại của công tác tư tưởng. Nhìn chung, những công trình đề cập trên là tư liệu có giá trị khoa học để tác giả kế thừa, bổ sung, hoàn thiện, làm rõ nội dung nghiên cứu của tác giả.

3. Phương pháp nghiên cứu

Đổi mới công tác tư tưởng của Đảng là một vấn đề lớn, đa dạng, phong phú và có nhiều góc độ tiếp

cận khác nhau. Trong quá trình nghiên cứu chủ đề này, bài viết sử dụng một số phương pháp cơ bản trong khoa học chính trị gồm: phương pháp tổng hợp, so sánh, đối chiếu, kết hợp với một số kỹ thuật nghiên cứu khác như phương pháp thu thập tài liệu, thống kê các tài liệu, thông tin liên quan đến nội dung và đối tượng nghiên cứu, từ đó làm nội dung nghiên cứu trong bài viết này.

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Tính cấp thiết phải đổi mới nội dung và phương thức công tác tư tưởng của Đảng trong các trường đại học hiện nay

Cần phải khẳng định rằng, tình hình mới, nhiệm vụ chính trị trong thời kỳ phát triển mới đòi hỏi các cơ sở giáo dục đại học phải đổi mới mạnh mẽ cả nội dung và phương thức công tác tư tưởng.

Thực tiễn phát triển và nhu cầu đổi mới của thanh niên, sinh viên Việt Nam hiện nay đã có những thay đổi lớn so với trước. Đặc biệt về nhận thức chính trị, tính tích cực xã hội, lối sống của thanh niên có chuyển biến tích cực. Những thành tựu to lớn, toàn diện của đất nước trong công cuộc đổi mới và đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa làm cho thanh niên thêm tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, vào con đường xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam. Thanh niên nhận thức rõ hơn về bối cảnh, tình hình, nhiệm vụ cách mạng của nước ta. Bộ phận thanh niên tiên tiến có quyết tâm cao, hoài bão lớn và luôn phấn đấu cống hiến cho đất nước sẽ ngày càng đông đảo. Nhận thức chính trị của thanh niên được tăng cường là động lực tinh thần quan trọng để phát huy tính xung kích, tinh thần tình nguyện của đa số thanh niên Việt Nam hiện nay. Tỷ lệ thanh niên tích cực phấn đấu gia nhập tổ chức Đoàn, Đảng có xu hướng tăng.

Lối sống của thanh niên tiếp tục được cải thiện theo hướng hiện đại và phù hợp với tác phong lao động công nghiệp, văn minh đô thị. Phần đông sinh viên vẫn giữ được những nét tốt đẹp trong lối sống, nếp sống, quan tâm và phát huy các giá trị truyền thống tốt đẹp, bản sắc dân tộc. Hiện nay, thanh niên đang có nhu cầu cao về thông tin, giao lưu, hội nhập, du lịch, vui chơi giải trí. Thanh niên hướng tới và đòi hỏi cao về dân chủ và công bằng xã hội, việc làm, các chính sách xã hội, ý thức công dân và việc thực hiện pháp luật của thanh niên được nâng cao hơn. Tinh thần xung phong tình nguyện, tính tích cực xã hội của thanh niên tiếp tục được phát huy. Thanh niên có tư duy mới, phù hợp và thích nghi hơn với cơ chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa.

Tuy nhiên, cũng còn có một bộ phận thanh niên không cưỡng lại được những cám dỗ, chạy theo hưởng thụ vật chất, bị tác động của lối sống thực

dụng ít quan tâm đến các vấn đề chính trị - xã hội, mắc phải những sai phạm về đạo đức, tiêu cực và tệ nạn xã hội, bị lợi dụng, kích động lôi kéo vào các hành vi gây rối, vi phạm pháp luật.

Thế giới đương đại đang có những chuyển biến lớn lao với biết bao sự kiện diễn ra một cách nhanh chóng, vừa mang đến cho con người nói chung, thanh niên, sinh viên trong các trường đại học nói riêng những thời cơ, vận hội và thấp thoáng những hi vọng tương lai, lại vừa đặt ra trước mắt những nguy cơ, thách thức và những lo lắng bất an. Rõ ràng là chưa bao giờ như bây giờ, thế giới đã và đang trở thành thế giới toàn cầu, cả thế giới là một thị trường, hàng tỷ người ở mọi vùng miền khác nhau có thể cùng xem một trận bóng đá, cùng thưởng thức những chương trình văn hóa nghệ thuật, cùng theo dõi những sự kiện trọng đại đang diễn ra trên trái đất. Với tác động của khoa học công nghệ, thế giới như được phẳng ra, những khoảng cách về không gian đang thu hẹp lại bởi giao thông đa phương tiện hết sức nhanh chóng, thuận lợi và thông tin liên lạc ngày càng dễ dàng, thông suốt. Các sản phẩm hàng hóa tiêu dùng cho con người ngày càng thông minh hơn, đi trước và hướng dẫn cảm thụ tiêu dùng của con người. Nhưng cũng có mặt khác của thế giới rất đáng lo ngại. Đó là những vấn đề nóng bỏng từ giải trừ vũ khí hạt nhân đến biến đổi khí hậu; sự cạn kiệt nguồn lực, những dịch bệnh, đói nghèo dai dẳng hàng tỷ người sống dưới đáy đến những cuộc khủng hoảng kinh tế; chủ nghĩa khủng bố quốc tế đang lan rộng cùng với nạn buôn người, tội phạm xuyên biên giới; không khí thù hận cùng với tiếng bom rơi, đạn nổ vẫn đang gây ra những cảnh chết chóc thảm khốc ở nhiều nơi. Tất cả điều đó đặt ra cho nhà trường phải có cách nhìn nhận hết sức khoa học về tình hình thế giới hiện nay, từ đó đưa ra những chủ trương và cách thức đổi mới nội dung hoạt động nhằm tập hợp và phát huy sức mạnh của đội ngũ cán bộ, đảng viên, giảng viên và sinh viên để tận dụng cơ hội cũng như để vượt qua những thách thức không hề nhỏ.

Trong văn kiện Đại hội XIII, Đảng Cộng sản Việt Nam cũng dự báo tình hình chính trị thế giới với quan điểm: “Hòa bình, hợp tác và phát triển vẫn là xu thế lớn, song đang đứng trước nhiều trở ngại, khó khăn; cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn, xung đột cục bộ tiếp tục diễn ra dưới nhiều hình thức, phức tạp và gay gắt hơn, làm gia tăng rủi ro đối với môi trường kinh tế, chính trị, an ninh quốc tế. Toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế tiếp tục tiến triển nhưng đang bị thách thức bởi sự cạnh tranh ảnh hưởng giữa các nước lớn và sự trỗi dậy của chủ nghĩa dân tộc cực đoan. Luật pháp quốc tế và các thể chế đa phương toàn cầu đứng trước những thách thức lớn... Cục diện thế giới tiếp tục biến đổi theo

xu hướng đa cực, đa trung tâm; các nước lớn vẫn hợp tác, thỏa hiệp, nhưng đấu tranh, kiềm chế lẫn nhau gay gắt hơn. Chủ nghĩa dân tộc cực đoan, chủ nghĩa cường quyền nước lớn, chủ nghĩa thực dụng trong quan hệ quốc tế gia tăng. Các nước đang phát triển, nhất là các nước nhỏ đứng trước nhiều khó khăn, thách thức mới” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, tr.105).

Về tình hình chính trị trong nước, hiện nay, Việt Nam được đánh giá là một quốc gia có nền chính trị ổn định. Chế độ chính trị Việt Nam được xây dựng dựa trên 3 trụ cột: Đảng - Nhà nước - Nhân dân với các chức năng khác nhau: Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, nhân dân làm chủ. Tuy nhiên, trong tình hình chính trị Việt Nam hiện nay vẫn còn một số những hạn chế, đã được Đảng Cộng sản Việt Nam chỉ rõ tại Đại hội XIII rằng: Các lĩnh vực quốc phòng, an ninh, đối ngoại còn một số mặt bất cập; Sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc và dân chủ xã hội chủ nghĩa có lúc, có nơi chưa được quan tâm phát huy đầy đủ; Quyền làm chủ của nhân dân có lúc, có nơi còn bị vi phạm; Vẫn còn biểu hiện dân chủ hình thức, tách rời dân chủ với kỷ cương, pháp luật; Xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa có mặt chưa đáp ứng tốt yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội và quản lý đất nước trong tình hình mới; Công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng còn một số hạn chế...

Tất cả những điều trên có ảnh hưởng rất lớn đến các trường đại học. Trong bất cứ giai đoạn lịch sử nào, thanh niên, sinh viên luôn là lực lượng đi đầu, chủ yếu trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Chính vì vậy, các thế lực thù địch luôn xem họ là đối tượng “đặc biệt” để thực hiện âm mưu và thủ đoạn “diễn biến hòa bình”, nhằm gieo rắc những thông tin, tư tưởng xấu, độc, âm mưu làm “tự diễn biến”, “tự chuyên hóa” về tư tưởng, đạo đức, gây nhiều khó khăn đối với công tác định hướng, giáo dục bản lĩnh chính trị. Hiện nay, việc bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phân bác có hiệu quả các quan điểm sai trái, thù địch là nhiệm vụ quan trọng, tự giác, thường xuyên đối với các trường đại học. Đây cũng chính là cơ sở cho tổ chức Đảng trong các nhà trường đổi mới nội dung và phương thức hoạt động, nhất là công tác giáo dục, nâng cao bản lĩnh chính trị.

4.2. Đổi mới nội dung công tác tư tưởng của Đảng trong các trường đại học

Tư tưởng và công tác tư tưởng luôn có vai trò quan trọng trong sự phát triển của lịch sử xã hội. Một quốc gia dân tộc chỉ đạt được sức mạnh bền vững và sự phát triển toàn diện khi họ có nền văn hóa phát triển cao, một hệ tư tưởng tiên bộ. Đối với cách mạng Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhiều lần khẳng định vai trò của công tác tư tưởng, đã

thường xuyên yêu cầu các cấp ủy, tổ chức đảng tập trung lãnh đạo, chỉ đạo nâng cao hiệu quả công tác này. Người chỉ rõ: “Công tác lãnh đạo tư tưởng là quan trọng nhất. Trong Đảng và ngoài Đảng có nhận rõ tình hình mới, hiểu rõ nhiệm vụ mới, thì tư tưởng mới thống nhất, tư tưởng thống nhất thì hành động mới thống nhất. Nếu trong Đảng và ngoài Đảng từ trên xuống dưới, từ trong đến ngoài đều tư tưởng thống nhất và hành động thống nhất thì nhiệm vụ tuy nặng nề, công việc tuy khó khăn phức tạp, ta cũng nhất định thắng lợi” (Hồ Chí Minh, 2011a, tr.554-555); ngược lại “nếu đảng viên tư tưởng và hành động không nhất trí, thì khác nào một mớ cát rời, “trống đánh xuôi, kèn thổi ngược”; như vậy, thì không thể lãnh đạo quần chúng, không thể làm cách mạng” (Hồ Chí Minh, 2011b, tr.606).

Quán triệt sâu sắc những chỉ dẫn của chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của công tác tư tưởng, ngay từ những ngày đầu thành lập cho tới nay, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn coi công tác tư tưởng là lĩnh vực trọng yếu. Đó là một bộ phận cấu thành rất quan trọng trong toàn bộ hoạt động cách mạng của Đảng. Công tác tư tưởng kết hợp với công tác tổ chức góp phần xây dựng Đảng thành đội tiên phong của giai cấp công nhân, của nhân dân lao động và của toàn thể dân tộc Việt Nam. Hoạt động tư tưởng của Đảng nhằm bảo vệ, phát triển sáng tạo, truyền bá chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, cương lĩnh, đường lối, chính sách của Đảng trong cán bộ, đảng viên và quần chúng đông đảo nhằm đem lại cho họ sự giác ngộ về thế giới quan khoa học, nhân sinh quan cách mạng, biến nó thành niềm tin, lý tưởng, lẽ sống, thành nguyên tắc đạo đức, tình cảm cách mạng thực hiện thắng lợi nhiệm vụ trong từng thời kỳ đi tới thắng lợi hoàn toàn của sự nghiệp xây dựng thành công và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Tổng Bí thư Trường Chinh đã từng khẳng định: công tác tư tưởng là hoạt động quan trọng hàng đầu của Đảng - “là linh hồn của mọi công tác của Đảng” (Chinh, 1962, tr.62).

Công tác tư tưởng là nhiệm vụ của toàn Đảng và hệ thống chính trị được tiến hành trong mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, thấm sâu vào suy nghĩ và hành động của mỗi người dân, tạo hiệu ứng tích cực thúc đẩy sự ổn định và phát triển đất nước. Vì vậy, công tác tư tưởng trong các cơ sở giáo dục đại học là một bộ phận công tác tư tưởng của Đảng, một mặt hoạt động cơ bản của công tác đảng, công tác chính trị, luôn giữ vai trò quan trọng nhằm bồi dưỡng phẩm chất, năng lực, bản lĩnh chính trị cho cán bộ, đảng viên, giảng viên và người học, góp phần xây dựng nhà trường vững mạnh toàn diện, giữ vững và tăng cường sự lãnh đạo trực tiếp về mọi mặt của Đảng đối với nhà trường.

Cần phải khẳng định rằng, hiện nay chưa có một định nghĩa chung, duy nhất, chính xác tuyệt đối về khái niệm “đổi mới”. Theo cách hiểu thông thường, “đổi mới” là thay cái cũ (hay làm cho cái cũ) thành cái mới tốt hơn. Đổi mới là một phương thức phát triển. Bất kỳ hệ thống nào cũng phải luôn được đổi mới, thay đổi từ trạng thái cũ sang trạng thái mới, tiến bộ hơn. Tất cả các chủ thể trong xã hội, từ mỗi con người, tổ chức, đến mỗi quốc gia, dân tộc và cả thế giới đều luôn luôn phải tự đổi mới để phát triển lên trình độ mới, cao hơn, tiến bộ hơn.

Đổi mới luôn chứa đựng sự thay đổi - phát triển cả về chất và lượng; cả về nội dung và hình thức; cả về cấu trúc và cơ chế vận hành. Đổi mới thường chứa đựng bản chất nội tại yêu cầu khách quan của quá trình phát triển; từ nhu cầu bên trong của quá trình phát triển lên một trình độ cao hơn. Tuy nhiên, đổi mới cũng còn là quá trình “sửa sai”, khắc phục những sai lệch do thể chế phát triển trước đó được chế định không đúng (không phù hợp) dẫn đến sự trì trệ, thậm chí khủng hoảng. Đổi mới có thể là quá trình tự phát, tiệm tiến, cải cách; có thể là quá trình tự giác, mang tính cách mạng, đột phá, bước ngoặt. Quá trình đổi mới tự giác luôn chứa đựng cả cơ hội thành công và nguy cơ thất bại. Đổi mới đúng thì mới tạo được sự tiến bộ - phát triển hơn; đổi mới sai thì hậu quả là tụt hậu. Đối với một hệ thống xã hội lớn, đổi mới có thể diễn ra từ trên xuống, nhưng cũng có thể diễn ra từ dưới lên. Việc đổi mới từ trên xuống bao giờ cũng diễn ra nhanh hơn so với đổi mới từ dưới lên. Tuy nhiên, quá trình đổi mới chỉ có thể diễn ra nhanh và có hiệu quả cao khi có sự “đồng thuận” cao giữa “trên và dưới”.

Nói đến công tác tư tưởng người ta thường nghĩ ngay đến đây là hoạt động mang tính cách mạng và chính trị rõ nét, bởi “công tác tư tưởng là hoạt động có mục đích của một giai cấp, một chính đảng nhằm hình thành và phát triển hệ tư tưởng, truyền bá hệ tư tưởng trong quần chúng, thúc đẩy quần chúng hành động vì lợi ích của chủ thể hệ tư tưởng” (Hiếu, 2008, tr.11-12). Làm công tác tư tưởng là “đem đến cho quần chúng tri thức cách mạng và tình cảm cách mạng. Tri thức cách mạng giúp quần chúng hiểu sự vật và hành động phù hợp với quy luật phát triển của sự vật. Tình cảm cách mạng là động lực thúc đẩy quần chúng, nhằm biến chính sách, chủ trương của Đảng thành hiện thực cách mạng” (Tùng, 1985, tr.19).

4.3. Đổi mới phương thức công tác tư tưởng của Đảng trong các trường đại học

Có thể hiểu phương thức công tác tư tưởng của Đảng là các phương pháp hình thức tiến hành các hoạt động nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn; các hoạt động tuyên truyền và cổ động kiên định nền tảng tư tưởng, thực hiện, cương lĩnh đường lối

chính sách trong từng thời kỳ. Đổi mới phương thức công tác tư tưởng không có nghĩa là sự phủ định sạch trơn toàn bộ phương thức đang vận hành. Mà do cuộc sống liên tục vận động, đối tượng công tác tư tưởng cũng không ngừng vận động phát triển, vì vậy phải đổi mới các phương pháp tiến hành các hoạt động tư tưởng để đạt mục đích đề ra. Hay nói cách khác, đổi mới phương thức công tác tư tưởng của Đảng trong các trường đại học là mối quan hệ biện chứng giữa việc hoàn thiện, phát huy những phương pháp, hình thức, phương tiện hoạt động tốt, có hiệu quả cao với việc khắc phục những phương pháp đúng nhưng đang bị làm sai và loại bỏ những phương pháp, hình thức, phương tiện nào đã lạc hậu, lỗi thời, không còn tác dụng, còn có phương pháp hình thức nào bộc lộ một vài hạn chế thì bổ sung, hoàn thiện cho tốt. Đổi mới phương thức công tác tư tưởng là phải có phủ định, có kế thừa, có sửa sai, có bổ sung, có phát triển sáng tạo để tổ chức Đảng trong nhà trường hoàn thiện phương thức công tác tư tưởng mới góp phần thực sự nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác tư tưởng trong thời kỳ mới.

Muốn đổi mới phương thức công tác tư tưởng, tổ chức cơ sở Đảng trong các trường đại học đầu tiên cần “tiếp tục đổi mới mạnh mẽ tư duy”. Hiện nay, vẫn còn không ít cán bộ, đảng viên mang những quan niệm lạc hậu, bảo thủ. Bên cạnh đó, cũng có một bộ phận cán bộ, đảng viên, đặc biệt là trong đội ngũ lãnh đạo nhà trường còn dừng lại ở tư duy kinh nghiệm, nên chỉ hiểu biết sự vật, hiện tượng ở bên ngoài của nó, chỉ ghi nhận những gì đã xảy ra và thường hướng về quá khứ, và có thói quen phân biệt đúng - sai, thật - giả, phải - trái bằng những kinh nghiệm thu được từ thực tiễn đã qua mà không chú ý đầy đủ tới những điều kiện cụ thể, không phân tích được bản chất và các quan hệ nội tại của sự vật hiện tượng; không chú ý tới sự vận động và phát triển của sự vật, hiện tượng. Chủ nghĩa kinh nghiệm thường gắn với chủ nghĩa giáo điều, không chỉ làm theo sách vở, thoát ly thực tiễn, sao chép dập khuôn kinh nghiệm người khác, nước khác bất chấp các điều kiện khác nhau hoặc cứ nghĩ và làm theo kiểu “xưa sao, nay vậy” không chịu tìm tòi, cải tiến đổi mới khi thực tiễn đang vận động.

Do đó, muốn đổi mới công tác tư tưởng, tổ chức đảng trong các nhà trường phải tiếp tục đổi mới mạnh mẽ tư duy để vừa khắc phục các biểu hiện của tư duy kinh nghiệm, của chủ nghĩa kinh nghiệm, chủ nghĩa giáo điều, vừa tập trung bồi dưỡng nâng cao năng lực tư duy lý luận cho cán bộ, đảng viên, giảng viên và người học. Chỉ có tư duy mới, tư duy lý luận, tư duy khoa học không những giúp cho con người hiểu biết sâu sắc đời sống xã hội hiện tại mà còn dự đoán một cách khoa học sự phát triển của xã hội tương lai. Tư duy lý luận mang tính tích cực sáng tạo trong quá trình tìm kiếm tri thức mới, phương pháp mới,

hình thức mới, giải pháp mới để chủ động ứng phó kịp thời với mọi tình huống, tận dụng mọi điều kiện thuận lợi, thời cơ và vận hội, hóa giải thành công, vượt qua mọi khó khăn thách thức.

5. Thảo luận

5.1. Về đổi mới nội dung công tác tư tưởng trong các cơ sở giáo dục đại học hiện nay

Nội dung công tác tư tưởng của Đảng trong trường đại học được xác định rõ trước hết là: *Công tác giáo dục lý luận chính trị*. Đây là nội dung quan trọng hàng đầu, nhằm bồi dưỡng, nâng cao nhận thức lý luận chính trị, lòng yêu nước, yêu quê hương, tình cảm cách mạng cho cán bộ, đảng viên, giảng viên và người học, thông qua việc tổ chức nghiên cứu, học tập, quán triệt nghị quyết, chỉ thị của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Công tác giáo dục lý luận chính trị tạo nên sự nhất trí, tin tưởng và quyết tâm thực hiện thắng lợi các chương trình, kế hoạch phát triển của Nhà trường. Đổi mới công tác giáo dục lý luận chính trị đòi hỏi phải xem đây là nhiệm vụ phải được đi trước gắn liền với chính sách đầu tư phù hợp của Đảng, Nhà nước. Đội ngũ cán bộ phụ trách công tác này cần phải xây dựng, củng cố niềm tin, nhiệt huyết, say mê với công việc nhằm góp phần nâng cao tiềm lực trí tuệ trong Đảng, nền tảng chính trị tinh thần trong Nhà trường. Chương trình giáo dục lý luận chính trị cần thể hiện được tư duy đổi mới, thái độ cầu thị, thể hiện quá trình tìm tòi, thể nghiệm để có một chương trình chuẩn mực đạt tới mục tiêu cần thiết của nó, phù hợp với thực tiễn đào tạo bậc đại học, phù hợp với người học và người dạy.

Nội dung thứ hai trong công tác tư tưởng của Đảng là *công tác tuyên truyền* nhằm phổ biến, truyền bá đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, kiến thức khoa học, kỹ thuật, công nghệ phục vụ sản xuất, đời sống, thông tin kịp thời tình hình thời sự, chính trị..., định hướng tư tưởng trước các sự kiện tác động đến tư tưởng, tình cảm, tâm trạng của quần chúng nhân dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng định nghĩa: Tuyên truyền là đem một việc gì nói cho dân hiểu, dân nhớ, dân theo, dân làm. Nếu không đạt được mục đích đó, là tuyên truyền thất bại. Đổi mới công tác tuyên truyền trước hết trong trường đại học là đổi mới tư duy, đổi mới phương pháp tiếp cận. Tuyên truyền phải đi vào thực chất, hiệu quả, có trọng tâm trong từng thời kỳ; tăng cường trao đổi thông tin hai chiều kịp thời, chính xác, nhìn thẳng vào sự thật sự việc, không né tránh những vấn đề nhạy cảm; nói ngắn, viết ngắn, thông tin nhanh, đi vào những nội dung trọng tâm, cốt lõi... Công tác tuyên truyền luôn phải chủ động nắm sát diễn biến tư tưởng, định hướng tư tưởng đúng đắn và kịp thời; dự báo trước các vấn đề tư tưởng sẽ nảy sinh để có

phương án giải quyết kịp thời, hiệu quả. Trong bối cảnh phát triển của cuộc cách mạng công nghệ 4.0 hiện nay, việc đổi mới công tác tuyên truyền cần phải tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin và các phương pháp tuyên truyền hiện đại. Đa dạng hóa phương thức tuyên truyền, tiếp tục phát huy sức mạnh của truyền thông và chủ động nắm vững lĩnh vực công nghệ thông tin, Internet, sử dụng có hiệu quả các mạng xã hội như Facebook, Zalo... để góp phần nâng cao hiệu quả công tác tuyên truyền.

Bên cạnh hai vấn đề trên, trong đổi mới nội dung công tác tư tưởng, các nhà trường cần quan tâm đến các vấn đề khác như: *Công tác cổ động*, nêu gương tốt, điển hình tiên tiến nhằm cổ vũ hành động của cán bộ, đảng viên, sinh viên biên nhận thức tư tưởng thành niềm tin, hành động cách mạng cụ thể, thành phong trào quần chúng rộng rãi... *Công tác văn hoá, văn nghệ*: lĩnh vực văn hoá ở đây được hiểu chủ yếu ở khía cạnh tư tưởng, chính trị của văn hoá. Công tác văn hoá, văn nghệ nhằm thoả mãn nhu cầu tinh thần của mọi người, qua đó giáo dục đạo đức, lối sống, phát huy truyền thống cách mạng, xây dựng đời sống văn hoá đặc biệt là văn hóa học đường, văn hóa công sở. *Công tác nắm bắt tình hình tư tưởng*: dư luận xã hội và định hướng tư tưởng, dư luận xã hội... Đấu tranh tư tưởng, phê phán các quan điểm sai trái, thù địch, tin đồn và tài liệu xấu lan truyền, phát tán trong xã hội. Ngoài ra, công tác tư tưởng còn có các nội dung khác, như: *giáo dục thẩm mỹ, giáo dục thể lực, giáo dục về sinh thái, môi trường*... qua các hoạt động trong lĩnh vực khoa giáo.

5.2. Về đổi mới phương thức công tác tư tưởng của Đảng trong các cơ sở giáo dục đại học hiện nay

Để có thể đổi mới phương thức công tác tư tưởng, đòi hỏi các tổ chức Đảng trong trường đại học phải tiến hành đánh giá một cách khách quan những phương pháp, hình thức nào đã lỗi thời, lạc hậu phải kiên quyết loại bỏ, thay thế; những hình thức, phương pháp nào vẫn đúng nhưng trong lúc triển khai vào thực tiễn thì làm sai, làm hình thức chủ nghĩa cần kiên quyết làm lại cho đúng. Đặc biệt, cần tạo ra những phương pháp hình thức sáng tạo để đáp ứng những yêu cầu mới của công tác tư tưởng trong thời kỳ mới. Để làm được điều này, hiện nay cần vận dụng kịp thời những thành tựu của cách mạng công nghiệp 4.0 để hiện đại hóa, số hóa các phương pháp, hình thức, các công cụ phương tiện công tác tư tưởng.

Yếu tố then chốt nhất để đổi mới nội dung và phương thức công tác tư tưởng chính là yếu tố con người mà trước hết là ở đội ngũ những người trực tiếp làm công tác tư tưởng. Công tác tư tưởng là một khoa học, một nghệ thuật, một nghề. Đội ngũ cán bộ tư tưởng chuyên trách là người trực tiếp thực

hiện đổi mới tư duy, đổi mới phương thức công tác tư tưởng. Do đó, cần kiện toàn các thiết chế đào tạo các cán bộ nghiên cứu lý luận, các cán bộ tuyên truyền, cô đọng gắn với việc bổ sung hoàn thiện chương trình đào tạo và phương thức đào tạo những cán bộ tư tưởng cho nhà trường.

6. Kết luận

Cần phải nhấn mạnh rằng, công tác tư tưởng là nhiệm vụ của toàn Đảng, của tất cả mọi đảng viên, đòi hỏi mọi đảng viên phải coi trọng học tập lý

luận chính trị, tổng kết thực tiễn để có những ý kiến đóng góp xây dựng đường lối chính sách của Đảng trong từng thời kỳ và nhất là trực tiếp góp phần hình thành các nghị quyết lãnh đạo của tổ chức Đảng cơ sở. Vì vậy, đề công cuộc đổi mới nội dung và phương thức công tác tư tưởng trong các trường đại học đạt được nhiều thành công cần quán triệt sâu sắc nguyên tắc chung chỉ đạo rằng: Toàn Đảng làm công tác tư tưởng, trước hết là đội ngũ cán bộ lãnh đạo của Đảng.

Tài liệu tham khảo

Chinh, T. (1962). *Công tác Tư tưởng của Đảng*. Hà Nội: Nxb. Sự thật.

Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021). *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 1*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Hội, H. H. (2002). *Đổi mới và nâng cao chất lượng, hiệu quả của công tác tư tưởng*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia.

Hiếu, L. K. (2008). *Nguyên lý công tác tư tưởng, tập 1*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Hi, T. (2009). Tìm tòi phương pháp đổi mới công tác tư tưởng trong doanh nghiệp. *Tạp chí Nghiên cứu tư tưởng chính trị*, số 3/2009.

Hồ Chí Minh. (2011). *Toàn tập, tập 8*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Hồ Chí Minh. (2011). *Toàn tập, tập 11*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Như, T. V., Đông, T. V. & Biều, L. (2008). Làm thế nào để làm tốt công tác tư tưởng trong thời kỳ mới. *Tạp chí Lịch sử Đảng Trung Quốc*, số 1/2008.

Quát, Đ. D. (2023). *Công tác tư tưởng và những vấn đề đặt ra với công tác tư tưởng trong thời kỳ phát triển mới của đất nước*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Tùng, Đ. D. (1985). *Một số vấn đề về công tác tư tưởng*. Hà Nội: Nxb. Sách giáo khoa Mác-Lênin.

Trung, Đ. M. (2007). Bàn về đổi mới công tác tư tưởng thời kỳ mới. *Tạp chí Học tập và Nghiên cứu lý luận*, số 8/2007.

ĐỔI MỚI NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG THỨC CÔNG TÁC TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TRONG CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC ĐẠI HỌC HIỆN NAY

Phan Duy Anh

Trường Đại học Bách khoa, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh

Email: phanduyanh@hcmut.edu.vn

Nhận bài: 15/9/2024; Phân biện: 27/9/2024; Tác giả sửa: 06/10/2024; Duyệt đăng: 28/10/2024; Phát hành: 20/11/2024

DOI: <https://doi.org/10.54163/ncdt/360>

Công tác tư tưởng của Đảng là hoạt động nhằm xây dựng Đảng về trí tuệ, tư tưởng - chính trị, góp phần bảo đảm cho Đảng luôn là đội tiên phong của giai cấp công nhân và dân tộc Việt Nam, đủ năng lực lãnh đạo đổi mới toàn xã hội. Ở các cơ sở giáo dục đại học - nơi cung cấp nguồn nhân lực, thúc đẩy tiến bộ khoa học - kỹ thuật, chuyên giao kiến thức, công nghệ mới, cung cấp kỹ năng khởi nghiệp và đổi mới sáng tạo cho đất nước - công tác tư tưởng đóng vai trò vô cùng quan trọng. Trước những thay đổi nhanh chóng của tình hình trong nước cũng như thế giới, đặc biệt với sự chuyên giao thế hệ thanh niên, sinh viên mới (thế hệ Z), công tác tư tưởng của Đảng trong các trường đại học đang đặt ra nhu cầu cấp thiết cần phải đổi mới mạnh mẽ. Bài viết này tập trung phân tích đổi mới nội dung và phương thức công tác tư tưởng của Đảng trong trường đại học hiện nay.

Từ khóa: Công tác tư tưởng; Đảng Cộng sản Việt Nam; Các cơ sở giáo dục đại học; Phương thức.